

L'obertura de dades en un municipi de dimensió mitjana (Hugo Barrós)

Tipus: [1]

Autor: [Barrós, Hugo](#) [2]

Creació: Publicat per [Hugo Barrós](#) [2] el 04/03/2022 - 12:50 | Última modificació: 04/10/2023 - 22:02

Categories: Articles

Etiquetes: #dadesobertes

Etiquetes: #transparencia

Etiquetes: #governobert

Etiquetes: #monlocal

Etiquetes: #retimentdecomptes

Etiquetes: #reutilitzacio

Hugo Barrós

Tècnic superior de Presidència (TAG de Secretaria) de l'Ajuntament de Sant Quirze del Vallès. Responsable de transparència i govern obert. Delegat de Protecció de Dades.

Tutor del grau de Gestió i Administració Pública (UOC/UB).

Tutor del grau de Ciències Polítiques i l'Administració (UOC).

Resum

El present article intenta analitzar l'obertura de dades d'un ens local de dimensions mitjanes (20.000 habitants), des de la seva visió més divulgativa i amb un destacat enfoc pràctic. En extracte, el marc d'estudi es centra en conèixer els principis, valors i objectius de les dades obertes del municipi, compartir l'experiència de la gestió organitzativa i els recursos disponibles, els reptes i les dificultats i disposar d'un apartat final amb algunes recomanacions tècniques per implantar un bon projecte de dades obertes.

Paraules clau: #dadesobertes #reutilitzacio #transparencia #governobert #monlocal #retimentdecomptes

Sumari

1. Què és l'obertura de dades?
2. Què aporta al municipi?
3. Antecedents, lideratge, gestió i recursos
  - 3.1. Antecedents i lideratge
  - 3.2 Estratègia i gestió organitzativa

3.3. Recursos

4. Reptes i dificultats

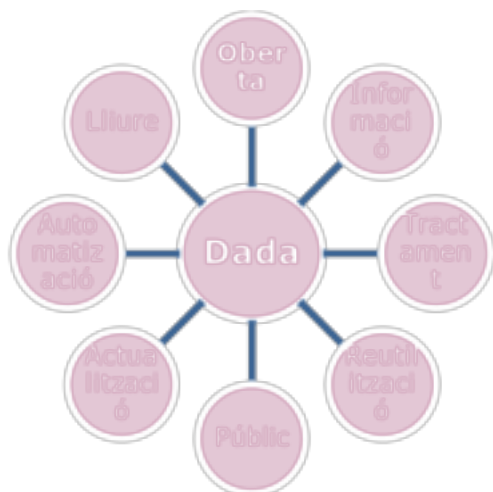
5. Sugeriments i recomanacions

6. Bibliografia i webgrafia

1. Què és l'obertura de dades?

La denominació “**dada**” es refereix a la informació sobre quelcom concret que permet el seu coneixement exacte, per la qual cosa disposada de forma adequada es pot tractar[1], és a dir, en el seu lèxic comú s'extreu que certa representació convencional de la informació pugui ser processada en un sistema automàtic en general[2].

Així, “**obrir**” és concepció com fer accessible allò que està tancat o clos, ja sigui llevant, movent o posant a disposició: obrir la porta, obrir la casa o inclús obrir el cor[3].

Per tant, la seva acció és l'**obertura de dades**.

Les dades són obertes i es recopilen per les administracions públiques a l'objecte de posar-les a l'abast de qualsevol persona o organització i es faci un ús lliure de forma senzilla i útil.

Pel que fa als termes d'usos i llicències les dades obertes es sotmeten a la normativa vigent en matèria de reutilització de la informació del sector públic (europea, estatal, autonòmica i local) [3b]. De forma residual pot tenir llicència de propietat intel·lectual, tanmateix el costum habitual és obrir-les sense condicions (citació preceptiva de la font, data d'actualització i no manipulada).

Com que en el cas analitzat, les dades són les que fan referència a l'àmbit públic municipal es pot dir que aquestes generalment compleixen les pautes següents:

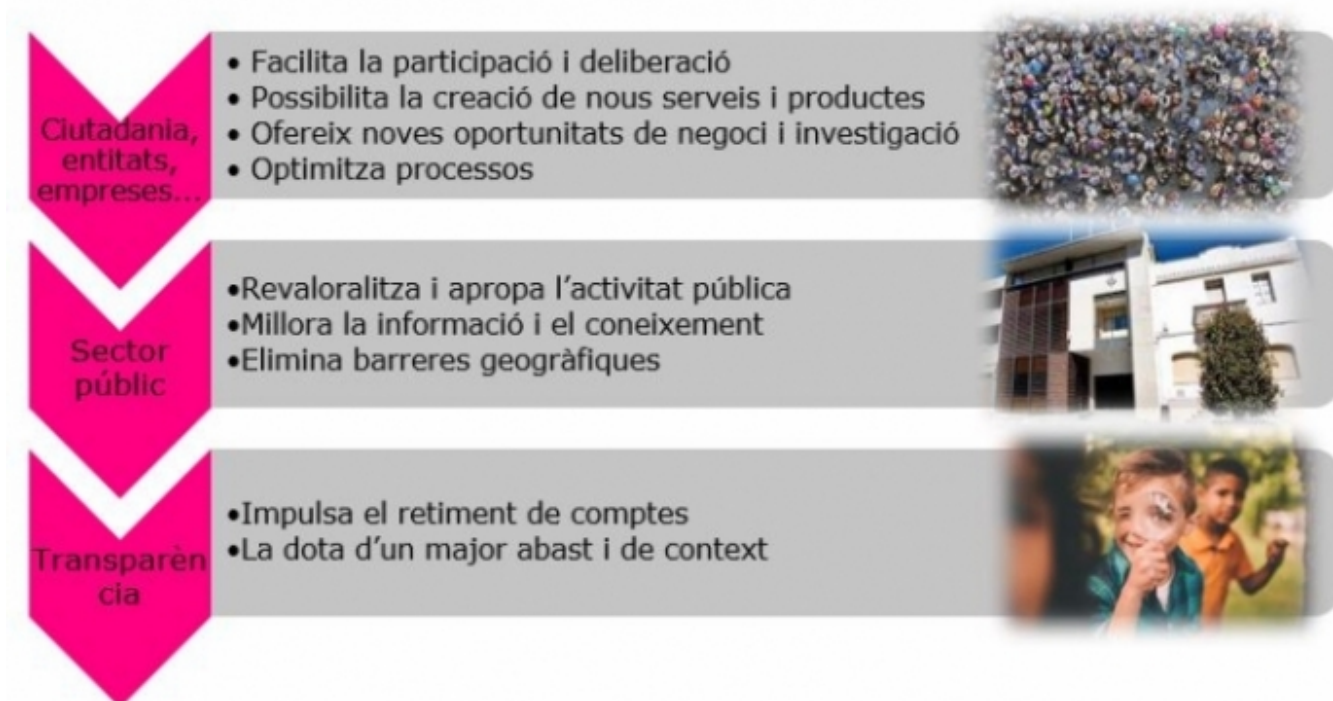
En conclusió, són dades amb disponibilitat i accessibilitat digital amb certes característiques jurídiques i tècniques requerides perquè puguin ser redistribuïdes lliurement o reutilitzades.

2. Què aporta al municipi?

Els ens locals aposten per obrir les dades públiques perquè aquestes es puguin consultar, reutilitzar i redistribuir lliurement per la ciutadania, entitats, empreses, etc. Als veïns i veïnes sobretot els aporta espais per poder extreure'n informació, deliberar, compartir i ajudar a generar valor social. Al sector empresarial els hi pot facilitar oportunitats i desenvolupar més i millors serveis de retorn a la societat.

A més, les dades obertes tenen un gran valor potencial i són essencials per a la transparència de les administracions públiques, l'eficiència i la igualtat d'oportunitats a l'hora de crear riquesa.

Amb aquest propòsit, les administracions locals augmenten la seva percepció del govern obert, ja que la ciutadania hi accedeix a una visió real de la prestació dels serveis municipals. A més, la reutilització de dades obertes per part d'empreses, entitats, associacions i ciutadania en general permet elaborar nous productes i serveis que aporten valor, innovació, coneixement i oportunitats de negoci, entre d'altres.

Per tant, les dades obertes es poden utilitzar per múltiples finalitats, des de la consulta d'un tema concret en l'àmbit local, crear certes aplicacions, estudis estadístics o dissenyar noves visualitzacions o gràfics del municipi que fan un ús de la informació lliure com a font. També els periodistes de dades fan ús d'aquestes pel seu anàlisi precís i crític de la informació, a l'objecte d'oferir representacions informatives més reflexives i comprensibles.

3. Antecedents

Ajuntament
de Sant Quirze
del Vallès

[3]

Ubicar allò que precedeix per conèixer les accions i les conseqüències.

El **qui, què, perquè o com** de la nostra obertura de dades.

3.1. Antecedents i lideratge

Com en la majoria de projectes, sense un bon **lideratge** el mateix defallirà. No només hem d'impulsar-ho, sinó creure'ns el seu objecte. Val per l'àrea política, l'àmbit directiu-tècnic-administratiu, i evidentment... el conjunt de l'organització.

Afortunadament, en el nostre cas l'alcaldeessa en primera persona dins de les seves competències directes, l'equip govern i el conjunt de regidors i regidores del consistori creuen fermament amb l'obertura de dades municipals i ho consideren com un dels eixos principals i irrenunciables.

Per situar els **antecedents**, l'Ajuntament de Sant Quirze del Vallès, més enllà del compliment normatiu, al 2015 disposava d'un procediment aprovat i publicat per exercir el Dret d'accés a informació pública, assolia el guardó del Segell Infoparticip@ [4] amb un nivell de transparència del 100% i obtenia el 83,75% als 80 indicadors d'ITA [5] malgrat estava pensat pels 110 municipis més grans de l'estat (auditoria voluntària) i estava adherit al Portal de Transparència del Consorci AOC [6]. A més, aprovava el Catàleg de Tipus de Documents de l'Ajuntament i la

documentació reutilitzable, el Protocol i Catàleg de Dades i Documents Interoperables de l'Ajuntament i el Quadre de Classificació Arxivístic.

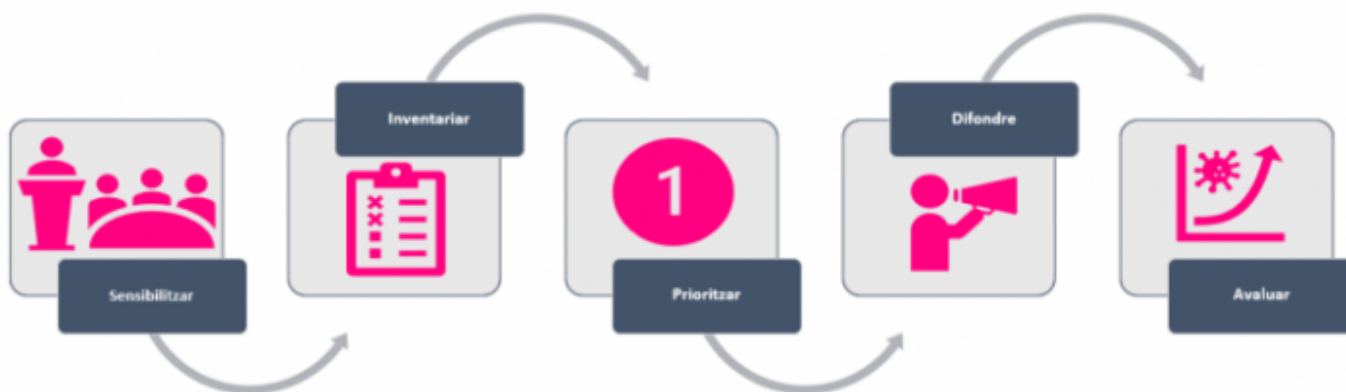
Amb aquesta diagnosi i seguint el pla d'acció per a la millora de la difusió i obertura de la informació municipal, era el moment de complementar-ho i fer un pas per nodrir un nou espai entorn a les dades obertes, útil i que sortís amb un grau de reutilització òptim i arribés al màxim de destinataries (ciutadania, entitats, sector empresarial, periodistes...).

Per poder dur-ho a terme (fem-ho bé), vam valorar sol·licitar **ajuda supramunicipal**, materialitzada al 2017 amb l'assistència d'un recurs tècnic ofert per la Diputació de Barcelona on s'acordava inicialment sensibilitzar als regidors/es, comandaments i personal que identificaria el conjunts de dades (datasets), per a dissenyar l'Inventari existent als departaments de l'Ajuntament i establir l'Estratègia de Reutilització d'Informació de l'organització, amb les prioritzacions en el marc de l'obertura de dades municipals santquirzetenques.

A partir d'aquí, s'ha desenvolupat l'estratègia i els recursos que es detallen a continuació.

3.2. Estratègia i gestió organitzativa

Així, l'**estratègia o política de dades obertes** gira entorn al següent: sensibilització (dintre i fora), identificació d'un inventari previ (prioritzem la reutilització de les dades), disposició d'un catàleg homogeni, difusió de les dades obertes i avaluació del publicat i els seus usos.

Per a **sensibilitzar** els càrrecs electes i empleats públics es poden fer diverses reunions per explicar el projecte, combinades amb tallers. Cal tenir en compte, almenys de la nostra experiència, que els regidors/es i el personal dels serveis municipals poden ajudar tant al foment de les dades obertes, com a indicar quina informació es susceptible que esdevingui reutilitzadora.

Per això, les entrevistes de contrast sobre els datasets identificats també tindran bona acollida en aquesta mateixa fase inicial de sensibilització.

L'**inventari** serà la identificació dels conjunts de dades que es gestionen en els diferents departaments de l'ajuntament, com a pas previ per a analitzar quines dades pot ser interessant obrir a la ciutadania i quines tenen prou qualitat per a fer-ho.

Per això, la **priorització** serà un element molt a tenir en compte. Si pensem que tot es pot treure d'inici i al mateix temps, encara que tinguem molts recursos, ens constarà donar-li continuïtat. Amb l'inventari cerquem les dades públiques del nostre ens local: la denominació de la base o conjunt de dades, la seva descripció i finalitat, en quin format està en origen, l'àrea, departament, servei o unitat municipal, el referent o responsable, si conté dades de caràcter personal o existeix possible propietat intel·lectual, possible informació geogràfica, la qualitat (nivell d'actualització, automatització, completesa, correcció, codificació...) i quins agents o col·lectius poden estar interessants en consumir les dades.

En aquest punt, des de la vessant organitzativa, és força rellevant establir un bon **equip de treball i assignació d'accions**. Els àmbits o serveis municipals més implicats seran els propis de Transparència i Govern Obert (en

alguns casos recaurà en la Secretaria i en d'altres hi haurà una regidoria pròpia), aquells derivats de dels serveis tecnològics (Noves Tecnologies o Informàtica) i els d'Organització. Altres com els de Comunicació i Atenció a la Ciutadania es poden afegir també. La suma i col·laboració de totes aquestes unitats, junt amb els que són proveïdors d'informació, faran que el resultat d'obrir dades sigui real i efectiva.

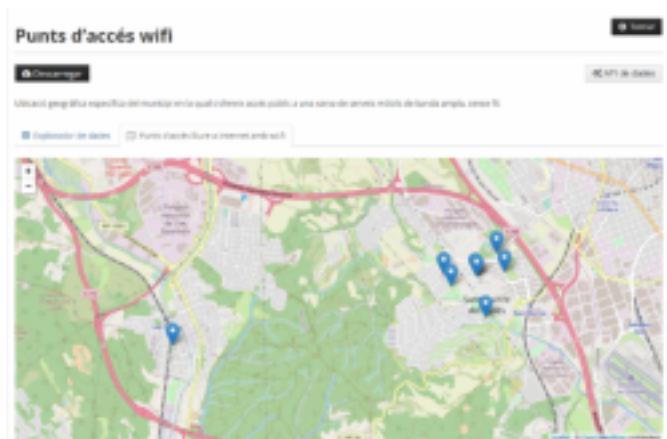
El **catàleg de dades obertes**, a partir d'aquest inventari es succeeix en un conjunt estructurat i prioritzat de dades que descriuen els recursos d'informació (datasets) publicats per a ser reutilitzats per persones físiques o jurídiques amb finalitats que poden ser o no comercials. No es tracta de quantitat, sinó de qualitat.

El pla comunicatiu o la seva **difusió** és un altre element clau dintre del conjunt d'aquest engranatge. Si aconseguim treure un mínim de dades podem revaloritzar-les explicant de forma comprensible perquè s'obren i es poden fer un ús gratuït sense necessitat de disposar de llicència associada.

Per últim, requerirem d'una bona **avaluació i escolta activa**, és a dir, indicadors o ítems que ens assenyalin quin són els usos i indiquin quin tipus de tractament de les dades s'està fent. Allò que més ens demanen evidentment serà prioritari també, perquè és una demanda real. Al mateix temps, si algun infomedari ens requereix publicar algun conjunt de dades nou també s'haurà d'atendre amb diligència a la seva petició.

L'exemple pràctic el podem veure en aquest darrer any 2021, amb els **tres conjunts de dades més consultats**:

1. *Registre d'entitats* (13,63% d'accessos)[\[7\]](#): es tracta del cens de totes les entitats i associacions del municipi que recull el detall de les dades de contacte, amb el llistat de les adreces, telèfons socials de cada entitat així com un enllaç amb la seva plana web i/o correu electrònic.

[4]

2. *Punts d'accés wifi* (12,34% d'accessos)[\[8\]](#): Ubicació geogràfica específica del municipi en la qual s'ofereix accés públic a una xarxa de serveis mòbils de banda ampla, sense fil.

3. *Guia de carrers* (10,39% d'accessos)[\[9\]](#): nom oficial dels carrers i les vies públiques de Sant Quirze del Vallès. La relació de les vies públiques incorpora la secció censal (correspondència amb barris), rang de la numeració del carrer i la seva paritat, tenint en compte que la secció censal núm. 3 correspon al barri de les Fonts.

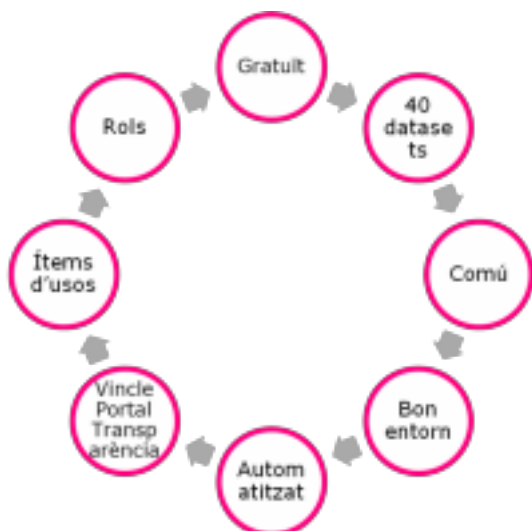
El 63,64% restant consultat ha estat per l'ordre següent: el contractes publicats, l'agenda d'activitats realitzades, els càrrecs electes, el registre de funcionaris habilitats de l'Ajuntament, els equipaments, etc.

Amb aquest anàlisi, i d'altres, es pot fer un bon seguiment de l'obertura de dades i estimar establir accions correctores i propostes de millora.

3.3. Recursos

En el cas de l'Ajuntament de Sant Quirze del Vallès, el recurs tecnològic bàsic és el Portal de Dades Obertes (basat en CKAN), en col·laboració amb el Consorci AOC.

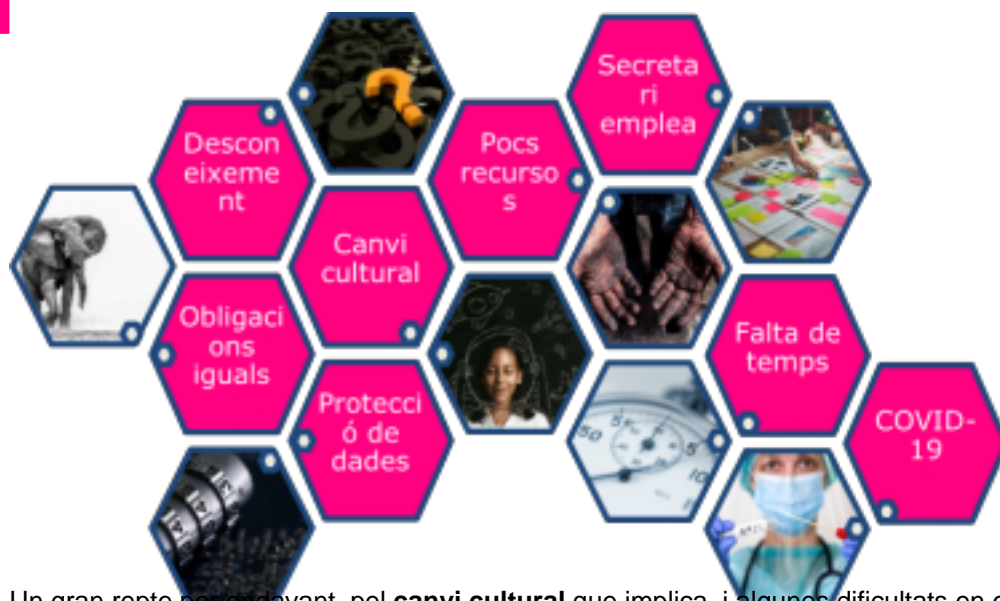
La iniciativa pionera va gestar-se als voltants del 2016, inicialment amb 7 ajuntaments en **grup pilot**, entre els quals en formava part el nostre. Fruit d'aquesta col·laboració, dels treballs continus i per donar impuls a la confecció de la solució tecnològica proposada pel Consorci AOC disponible pel conjunt dels ens locals de Catalunya, al 2019 es va donar sortida a aquest recurs, en uns tallers innovadors en els quals vam participar junt amb els ajuntaments de Castellar del Vallès, el Prat de Llobregat, Sant Just Desvern i Tarragona. Amb posterioritat es van afegir al grup Rubí i Sant Cugat del Vallès.

L'aposta per aquest recurs és present, on actualment disposem de **55 conjunt de dades** disponibles en format reutilitzable i estिमem la seva continuïtat del Portal de Dades Obertes també en el futur i ampliar el seu contingut.

El fet de ser un recurs supramunicipal de caràcter gratuït, que per defecte ja incorpora al voltant de 40 datasets comuns per a tots els ens locals (codificació estandarditzada), l'entorn afable de la plataforma, la gran quantitat de dades automatitzades, la seva integració i vincle natural amb el Portal Municipal de la Transparència, la possibilitat d'avaluar els ítems d'usos i accessos al portal o la definició de rols són els elements més claus d'aquest gran recurs que es ajuda pel nostre ajuntament, de dimensió mitjana, i per qualsevol altre de menor o major dimensió.

4. Reptes i dificultats

Un gran repte per endavant, pel **canvi cultural** que implica, i algunes dificultats en el camí d'obrir les dades municipals que de forma sistematitzada s'intenten resumir.

La majoria d'organitzacions municipals locals pateixen cert desconeixement o no saben per on començar.

A aquest fet, es suma l'habitual "em falta temps", "tinc pocs recursos", "les obligacions en transparència i dades obertes són les mateixes per tothom" o el recurrent "és que la protecció de dades...".

En la darrera enquesta realitzada per part de la Diputació de Barcelona sobre Transparència, accés a la informació pública, bon govern, dades obertes i administració electrònica (2a edició, 2021)[10], la meitat dels ajuntaments enquestats (51%) no han dut a terme o desconeixen si han fet cap acció per publicar les dades obertes del seu municipi. Només el 17% (a la 1a edició, del 2017 era d'un 22%) dels ens locals analitzen el conjunt de dades que poden ser objecte d'obertura (ajuntaments de major dimensió poblacional). A més, la percepció que els equips de govern atorguen gens/poca importància a la implantació de les dades obertes ha augmentat del 32% al 2017 al 43% al 2021.

A dits obstacles, cal afegir-hi conforme tres de cada quatre enquestats demanen formació en obertura de dades i concretament el 88% accions formatives específiques d'elaboració d'un inventari de dades reutilitzables (sobretot ens locals de menys de 20.000 habitants).

5. Suggeriments i recomanacions

En aquest darrer apartat, proposaria una reflexió i alguns suggeriments o recomanacions bàsiques a altres ens locals que han d'**iniciar o reprendre el procés de dades obertes** dins de la seva organització, en base a tot allò exposat anteriorment:

- Elaborar un bon disseny d'inici ens pot estalviar molt temps de cara a dur a terme l'estratègia o la política de dades obertes.
- Sensibilitzar al conjunt de la organització (càrrecs electes i empleats/des públics) sobre els principis, valors i que ens aporta aquesta iniciativa és un element cabdal.
- Començar pel nivell més bàsic és el més òptim, elaborant un inventari i establint certa prioritització ens pot ajudar a saber que tenim i que estem disposats, tenint en compte els nostres recursos i temps, el camí per prioritzar la publicació. Més val sortir amb pocs conjunts de dades i que tinguin qualitat: garantint el nivell d'actualització, la possible automatització, la seva completesa i correcció.
- Liderar, no només s'ha d'impulsar, sinó que ens hem de creu-re. Aquí l'àmbit polític serà el principal actiu.
- Apostar pels recursos que ens ofereixen els ens supramunicipals:
  - La solució proposada per l'AOC, com s'ha vist és de les millors: gratuït, per defecte amb 40 datasets comuns, l'entorn afable de la plataforma, nombre elevat de dades automatitzades, integració i vincle natural amb el Portal Municipal de la Transparència, avaluació d'accessosManual de dades obertes Consorci AOC.[11]. En tot cas, si disposem de més recursos externs es pot valorar alternatives tecnològiques o inclús si són interns crear espais propis de reutilització.
  - La pròpia Comunicat de Transparència i Govern Obert de la Diputació de Barcelona, amb els seus recursos, recomanacions i itineraris formatius en la matèria.
- Disposar d'un sistema d'avaluació i fact-checking serveix per identificar els usos i descarregues de les dades obertes.
- Tenir canals d'escolta activa, per allò que es demanen els reutilitzadors o bé de forma proactiva potencials infomediaris.

Per últim, compartir l'enllaç al vídeo de la Jornada [Reptes cap a un nou model de transparència](#) [5] dut a terme per part de la Diputació de Barcelona i el grup de recerca ComSET de la Universitat Autònoma de Barcelona, on d'entre els seus reptes podeu veure [el valor de les dades obertes en la transparència en el cas dels municipis de menor dimensió](#) [6].

6. Bibliografia i webgrafia

- Ajuntament de Sant Quirze del Vallès. Portal Municipal de Transparència (dades obertes). Conjunt de dades del Registre d'entitats. Disponible a: <https://www.seu-e.cat/ca/web/santquirzedelvalles/dades-obertes/-/dadesobertes/dataset/santquirzedelvalles-registre-d-entitats> [7]
- Ajuntament de Sant Quirze del Vallès. Portal Municipal de Transparència (dades obertes). Conjunt de dades del Punt d'accés wifi. Disponible a: <https://www.seu-e.cat/ca/web/santquirzedelvalles/dades-obertes/-/dadesobertes/dataset/santquirzedelvalles-punts-d-acces-wifi> [4]
- Ajuntament de Sant Quirze del Vallès. Portal Municipal de Transparència (dades obertes). Conjunt de dades Guia de carrers. Disponible a: <https://www.seu-e.cat/ca/web/santquirzedelvalles/dades-obertes/-/dadesobertes/dataset/santquirzedelvalles-guia-de-carrers> [8]
- Consorci AOC. Obertes: manual del portal i recursos pels ens locals <https://www.aoc.cat/knowledge-base/dades-obertes-manual-del-portal-i-recursos-pels-ens-locales/idservei/transparencia> [9]
- Diputació de Barcelona. Enquesta 2021 ens locals. Disponible a: <https://governobert.diba.cat/enquesta2021> [10]
- Diputació de Barcelona. Jornada Reptes cap a un nou model de transparència. Disponible a: www.youtube.com/watch?v=b5VHqHT6vFI [11]
- GENCAT. Optimot, consultes lingüístiques. Concepte [obrir]. Disponible a: <https://optimot.gencat.cat> [12]
- IEC. Diccionari de la llengua catalana. Concepte de [dada]. Disponible a: <https://dlc.iec.cat> [13]
- Infoparticipa. Mapa Infoparticipa. UAB. Disponible a: <https://www.mapainfoparticipa.com/index/home> [14]
- ITA. Transparency International. Índex de Transparència dels Ajuntaments. Disponible a: <https://transparencia.org.es/indice-de-los-ayuntamientos-ita> [15]
- RAE. Diccionari de la llengua espanyola. Concepte [dato]. Disponible a: <https://dle.rae.es> [16]

Notes

[1] A partir del concepte dato del Diccionari de la llengua espanyola.

[2] Segons el diccionari de la llengua catalana en la concepció de dada.

[3] En base a la consulta lingüística de l'Optimot.

[3b] Directiva 2003/98/CE, de 17 de novembre de 2003, del Parlament Europeu i del Consell, relativa a la reutilització de la informació del sector públic, Llei 37/2007, de 16 de novembre, de reutilització de la informació del sector públic, modificada per la Llei 18/2015, de 9 de juliol, per adaptar-la a la Directiva europea 2013/37/UE, Reial Decret 4/2010, de 8 de gener, pel qual es regula l'Esquema Nacional d'Interoperabilitat en l'àmbit de l'Administració electrònica, Llei 29/2010, de 3 d'agost, de l'ús dels mitjans electrònics al sector públic de Catalunya, Reial Decret 1495/2011, de 24 d'octubre, pel qual es desenvolupa la Llei 37/2007, Llei 19/2014, de 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern i Decret 8/2021, de 9 de febrer, sobre la transparència i el dret d'accés a la informació pública.

[4] Avaluació de la qualitat i transparència de la informació publicada a les webs municipals per part del món universitari. L'Ajuntament obté el "Segell" a les auditories del 2013 (92,68%), 2014 (95,12%), 2015 a 2018 (100%), 2019 (97,92%) i 2020 (100%).

[5] L'Índex de Transparència dels Ajuntaments s'ha dut a terme fins als 2017.

[6] Consorci d'Administració Oberta de Catalunya.

[7] Conjunt de dades, a partir del Registre Municipal d'Entitats de Sant Quirze del Vallès.

[8] Conjunt de dades dels punts d'ubicació geogràfica disponibles amb accés públic a una xarxa de serveis mòbils de banda ampla, sense fil.

[9] Conjunt de dades amb el nom de tots els carrers i vies públiques del municipi.

[10] 2a edició de l'enquesta de Transparència, accés a la informació pública, bon govern, dades obertes i administració electrònica (DIBA, 2021).

[11] El manual del portal i recursos pels ens locals ajuda als ens locals a adherir-se al portal de dades obertes proporcionat pel Consorci AOC.

Categories: Articles

Etiquetes: #dadesobertes

Etiquetes: #transparencia

Etiquetes: #governobert

Etiquetes: #monlocal

Etiquetes: #retimentdecomptes

Etiquetes: #reutilitzacio

- [17]

URL d'origen: <https://governobert.diba.cat/documents/obertura-de-dades-municipi-de-dimensio-mitjana-hugo-barros>

Enllaços:

[1] <https://governobert.diba.cat/>

[2] <https://governobert.diba.cat/members/hugobarros>

[3] <https://governobert.diba.cat/www.santquirzevalles.cat>

[4] <https://www.seu-e.cat/ca/web/santquirzedelvalles/dades-obertes/-/dadesobertes/dataset/santquirzedelvalles-punts-d-acces-wifi>

[5] <https://www.youtube.com/watch?v=b5VHqHT6vFI>

[6] https://www.youtube.com/watch?v=Z96i64_N3G8

[7] <https://www.seu-e.cat/ca/web/santquirzedelvalles/dades-obertes/-/dadesobertes/dataset/santquirzedelvalles-registre-d-entitats>

[8] <https://www.seu-e.cat/ca/web/santquirzedelvalles/dades-obertes/-/dadesobertes/dataset/santquirzedelvalles->

guia-de-carrers

[9] <https://www.aoc.cat/knowledge-base/dades-obertes-manual-del-portal-i-recursos-pels-ens-locales/idservei/transparencia>

[10] <https://governobert.diba.cat/enquesta2021>

[11] <http://www.youtube.com/watch?v=b5VHqHT6vFI>

[12] <https://optimot.gencat.cat/>

[13] <https://dlc.iec.cat/>

[14] <https://www.mapainfoparticipa.com/index/home>

[15] <https://transparencia.org.es/indice-de-los-ayuntamientos-ita>

[16] <https://dle.rae.es/>

[17] <https://governobert.diba.cat/node/1260>